

Vyplacení vypořádacího podílu ve veřejné obchodní společnosti

Právo na vyplacení vypořádacího podílu ve veřejné obchodní společnosti se promlčuje v obecné čtyřleté promlčecí době, která počíná běžet dnem jeho splatnosti. Pro určení doby splatnosti práva na vyplacení vypořádacího podílu po zemřelém společníkovi je třeba určit okamžik vzniku tohoto práva, když platí, že se právo nemůže stát splatným před svým vznikem. Připouští-li společenská smlouva veřejné obchodní společnosti dědění podílu (a ve společnosti zůstávají alespoň dva společníci) v souladu s § 88 odst. 1 písm. c) obch. zák., vzniká právo na vyplacení vypořádacího podílu podle § 91 odst. 2 obch. zák. dědici, který se nepřihlásil o účast ve společnosti. Toto právo nevzniká již dnem právní moci rozhodnutí o tom, kdo je dědicem bývalého společníka, neboť k tomuto dni není postaveno najisto, zda vůbec dědici právo na výplatu vypořádacího podílu vznikne, tj. zda se o účast přihlásí, či nikoli.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 793/2011, ze dne 8.2.2012)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci navrhovatelů a) E. Š., b) T. Š., c) L. Š., zastoupených JUDr. J.C., advokátem se sídlem v Ú. n. L., za účasti 1. společnosti G.v. o. s., se sídlem v Ú.n.L., 2. JUDr. I. P., zastoupených Mgr. J.H., advokátem se sídlem v D., 3. JUDr. J. V. a 4. Ing. Z. F., zastoupených JUDr. P. M., advokátem se sídlem v Ú.n.L., o zaplacení 517.453,81 Kč s příslušenstvím, vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 61 Cm 28/2008, o dovolání navrhovatelů proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14. října 2010, č. j. 7 Cmo 436/2009-233, tak, že usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14. října 2010, č. j. 7 Cmo 436/2009-233, a rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. května 2009, č. j. 61 Cm 28/2008-202 se zrušují a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Napadeným usnesením potvrdil odvolací soud usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. května 2009, č. j. 61 Cm 28/2008-202, kterým tento soud rozhodl o zamítnutí žaloby na zaplacení částky 517.453,81 Kč s úrokem z prodlení a uložil navrhovatelům povinnost k náhradě nákladů řízení (výrok I.), a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (výroky II. a III.).

Vyšel přitom z toho, že:

- 1) Dne 7. června 1994 zemřel J. Š., společník společnosti G. v. o. s. (dále jen „společnost“).
- 2) Podle společenské smlouvy společnosti se v případě úmrtí jednoho ze společníků stává společníkem dědic, který se o svou účast přihlásí do 6 měsíců, ode dne, kdy tato skutečnost nastala, a ve společnosti zůstávají alespoň dva společníci.
- 3) Dne 7. února 1998 nabylo právní moci usnesení Okresního soudu v Ústí nad Labem, kterým byla schválena dohoda o vypořádání dědictví uzavřená navrhovateli, s tím, že vypořádací podíl ve společnosti „byl vyhrazen k dodatečnému projednání dědictví“.

4) Návrh na zahájení řízení o zaplacení vypořádacího podílu byl podán dne 25. února 2002.

5) Účastníci 1. až 4. vznesli v průběhu řízení námitku promlčení.

Na takto ustaveném základě odvolací soud uzavřel, že v případě zániku účasti společníka ve veřejné obchodní společnosti (za trvání společnosti) vzniká tomuto společníkovi nebo jeho dědici podle § 89 obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“) právo na vypořádací podíl. Pokud se dědic nepřihlásil o svou účast ve společnosti do jednoho měsíce od skončení řízení o dědictví, má podle § 91 obch. zák. ve znění účinném do 31. prosince 2000 právo na vyplacení vypořádacího podílu. Toto právo se podle ustanovení § 387 odst. 1 obch. zák. promlčuje uplynutím čtyřleté promlčecí doby stanovené § 391 odst. 1 obch. zák.

Z uvedeného podle odvolacího soudu vyplývá, že vznik práva na vypořádací podíl se odvíjí od pravomocného skončení dědického řízení, neboť teprve poté je dáno najisto, který z dědiců má právo na vypořádací podíl. V tomto případě byli také dědici usnesením dědického soudu poučeni o tom, že se práva na určení výše vypořádacího podílu mohou domáhat návrhem u soudu, když nesouhlasili s jeho výší stanovenou společností, s tím, že po určení jeho výše bude ohledně tohoto majetku dědictví dodatečně projednáno.

Odvolací soud dovodil, že ode dne právní moci usnesení dědického soudu (dne 7. února 1998) začala plynout nejen jednoměsíční lhůta pro přihlášení se o účast ve společnosti, ale také vzniklo právo na vypořádací podíl a začala plynout čtyřletá promlčecí doba k uplatnění práva na vyplacení vypořádacího podílu po zemřelém společníkovi, která uplynula dne 7. února 2002. Návrh byl podán dne 25. února 2002 a účastníci v průběhu řízení oprávněně vznesli námitku promlčení, proto nebylo soudem v souladu s § 388 odst. 1 obch. zák. promlčené právo na vyplacení vypořádacího podílu přiznáno.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu podali navrhovatelé dovolání, v němž co do jeho přípustnosti odkázali na § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), co do důvodu na § 241a odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř.

Vady řízení dovolatelé spatřují v tom, že rozhodnutí odvolacího soudu vychází z neúplně a nesprávně zjištěného skutkového stavu věci, neboť nebyly provedeny jimi navržené důkazy (zejména účetní závěrky, daňová přiznání atd.), jimiž měla být zjištěna výše vypořádacího podílu.

Dovolatelé mají za to, že odvolací soud nesprávně posoudil námitku promlčení, především pak určil nesprávně počátek běhu čtyřleté promlčecí doby. Dle dovolatelů odvolací soud nesprávně vyložil ustanovení § 91 obch. zák., ve znění účinném do 31. prosince 2000, když dovodil, že obě lhůty běží současně od právní moci usnesení o dědictví, tedy lhůta jednoho měsíce k přihlášení se o účast ve společnosti i čtyřletá promlčecí doba k uplatnění práva na vypořádací podíl. Dovolatelé mají za to, že právo na vypořádací podíl vznikne dědici až po marném uplynutí lhůty jednoho měsíce k přihlášení se o účast ve společnosti a nikoli od právní moci usnesení o dědictví.

Otázkou zásadního právního významu tedy je, od kdy počíná běžet promlčecí doba, ve které mohou dědicové uplatnit své právo na vypořádací podíl zůstavitele ve společnosti. Proto dovolatelé navrhují, aby odvolací soud zrušil napadené rozhodnutí odvolacího soudu a soudu prvního stupně a věc vrátil zpět k dalšímu řízení.

Účastníci 1. až 4. se ztotožňují s rozhodnutím odvolacího soudu a navrhují dovolání pro nepřípustnost odmítnout, resp. zamítnout jako nedůvodné.

Nejvyšší soud shledává dovolání přípustným podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., k řešení otázky počátku běhu promlčecí doby k uplatnění práva na vyplacení vypořádacího podílu ve veřejné

obchodní společnosti.

Vzhledem k době smrti bývalého společníka (dne 7. června 1994), je pro další úvahy Nejvyššího soudu o vzniku práva na vypořádací podíl rozhodný výklad obchodního zákoníku ve znění účinném do 31. prosince 2000, tj. před novelou provedenou zákonem č. [370/2000](#) Sb.

Podle § 88 obch. zák. se kromě případů uvedených v § 68 společnost zrušuje smrtí jednoho ze společníků, ledaže společenská smlouva připouští, aby se společníkem stal dědic, ten se o svou účast přihlásí a ve společnosti zůstávají alespoň dva společníci [odstavec 1 písm. c)].

Podle § 89 obch. zák. v případech uvedených v § 88 odst. 2 vzniká bývalému společníku nebo jeho dědici, popřípadě právnímu nástupci vůči společnosti nárok na vypořádací podíl. Tento podíl se vypočte obdobně jako podíl na likvidačním zůstatku (§ 92).

Podle § 91 obch. zák. nezaniká-li smrtí společníka společnost, může se dědic přihlásit o svoji účast ve společnosti do jednoho měsíce od skončení řízení o dědictví. Přihlášením vstupuje dědic do práv a povinností zemřelého společníka ke dni jeho smrti. Přihlášení musí být písemné a podpis dědice musí být úředně ověřen (odstavec 1). Dědic, který se nepřihlásil o účast ve společnosti, má právo na vyplacení vypořádacího podílu podle § 89 (odstavec 2).

Podle § 392 obch. zák. u práva na plnění závazku běží promlčecí doba ode dne, kdy měl být závazek splněn nebo mělo být započato s jeho plněním (doba splatnosti). Spočívá-li obsah závazku v povinnosti nepřetržitě vykonávat určitou činnost, zdržet se určité činnosti nebo něco strpět, počíná promlčecí doba běžet od porušení této povinnosti. (odstavec 1).

Podle § 397 nestanoví-li zákon pro jednotlivá práva jinak, činí promlčecí doba čtyři roky.

Právo na vyplacení vypořádacího podílu ve veřejné obchodní společnosti se tedy promlčuje v obecné čtyřleté promlčecí době, která počíná běžet dnem jeho splatnosti.

Pro určení doby splatnosti práva na vyplacení vypořádacího podílu po zemřelém společníkovi je třeba určit okamžik vzniku tohoto práva, když platí, že se právo nemůže stát splatným před svým vznikem.

Připouští-li společenská smlouva veřejné obchodní společnosti dědění podílu (a ve společnosti zůstávají alespoň dva společníci) v souladu s § 88 odst. 1 písm. c) obch. zák., vzniká právo na vyplacení vypořádacího podílu podle § 91 odst. 2 obch. zák. dědici, který se nepřihlásil o účast ve společnosti. Toto právo tedy nevzniká již dnem právní moci rozhodnutí o tom, kdo je dědicem bývalého společníka, neboť k tomuto dni není postaveno najisto, zda vůbec dědici právo na výplatu vypořádacího podílu vznikne, tj. zda se o účast přihlásí, či nikoli. Ustanovení § 92 odst. 1 obch. zák. dává totiž takovému dědici právo přihlásit se o účast ve společnosti v prekluzivní lhůtě jednoho měsíce. Jestliže je dědic využije, stane se společníkem veřejné obchodní společnosti a právo na vypořádací podíl mu nevznikne. Naproti tomu vznik práva na vypořádací podíl je spjat až s marným uplynutím výše uvedené lhůty.

Vzniká-li právo na vyplacení vypořádacího podílu až marným uplynutím lhůty podle § 91 odst. 1 obch. zák., nemohla splatnost vypořádacího podílu a tím počátek běhu příslušné promlčecí doby nastat před tímto dnem. A to bez ohledu na to, že § 61 odst. 3 obch. zák. odvozuje splatnost práva na vyplacení vypořádacího podílu pro všechny důvody jeho vzniku od schválení účetní závěrky, aniž by bral v úvahu případné neukončené dědické řízení.

Názor odvolacího soudu, že u práva na vypořádací podíl u veřejné obchodní společnosti počíná promlčecí doba běžet již ode dne právní moci usnesení dědického soudu, kterým byli určeni dědicové bývalého společníka, je tedy nesprávný.

Jelikož závěr odvolacího soudu, na němž napadené rozhodnutí spočívá, není správný, Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu podle § 243b odst. 2 části věty za středníkem o. s. ř. zrušil. Důvody, pro které nemohlo obstát rozhodnutí odvolacího soudu, dopadají i na rozhodnutí soudu prvního stupně, proto Nejvyšší soud zrušil i je a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

V dalším řízení se budou soudy obou stupňů zabývat určením dne splatnosti práva na vyplacení vypořádacího podílu. Nepřehlédnou přitom, že ve společenské smlouvě je stanovena lhůta pro přihlášení se dědice o účast ve společnosti odchylně od § 91 odst. 1 obch. zák. a posoudí, zda lze takto podle § 2 odst. 3 občanského zákoníku (ve spojení s § 1 odst. 2 obch. zák.) tuto lhůtu ve společenské smlouvě platně stanovit.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Tarifní hodnota](#)
- [Nepoložení předběžné otázky Soudnímu dvoru EU](#)
- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušování řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)